

УДК 378:[001.92:174.1]

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-6\(36\)-1347-1362](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-6(36)-1347-1362)

Пасічник Наталія Сергіївна кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософських та політичних наук, Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, тел. (097)770-98-29, <https://orcid.org/0009-0007-1694-9906>

Пономаренко Тетяна Ігорівна доктор філософії у галузі психології, доцент кафедри права та соціально-поведінкових наук, Білоцерківський інститут економіки та управління Університету «Україна», м. Біла Церква, тел. (063)490-64-73, <https://orcid.org/0000-0003-0949-1611>

Бухенська Марина Сергіївна магістр з фінансів, начальник навчального відділу, Білоцерківський інститут економіки та управління Університету «Україна», м. Біла Церква, тел. (098) 411-10-76, <https://orcid.org/0009-0009-3893-4216>

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ СТУДЕНТІВ: РЕЗУЛЬТАТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Анотація. Статтю присвячено аналізу академічної доброчесності здобувачів вищої освіти, розумінню ними основних її принципів та складових. У дослідженні подано короткий історичний огляд сучасного руху за дослідження та практику академічної доброчесності, наведено існуючі визначення концепту «академічна доброчесність», проаналізовано причини порушень академічної доброчесності у студентському середовищі, з'ясовано вплив сучасних реалій та викликів у сфері освіти на розвиток академічної культури здобувачів освіти.

Емпіричну основу нашого дослідження склали дані опитування здобувачів освіти Білоцерківського національного аграрного університету та Білоцерківського інституту економіки та управління Університету «Україна». В опитуванні взяли участь понад 200 студентів різних спеціальностей і курсів. Результати дослідження засвідчили загалом позитивне ставлення студентства до академічної доброчесності. Переважна більшість респондентів ознайомена з базовими поняттями, демонструє високий рівень усвідомлення важливості самостійного виконання завдань, дотримання авторського права, уникнення плагіату та чесності під час іспитів. Студенти здебільшого підтримують освітні, роз'яснювальні підходи до формування

добročесності, надаючи перевагу доступу до якісних ресурсів та дружньому освітньому середовищу перед репресивними методами контролю та покарання. Разом із тим, дослідження виявило, що певний відсоток студентів має низький рівень академічної доброчесності, що вимагає проведення систематичної роботи в закладах освіти з формування академічної культури студентства. На основі даних емпіричного дослідження було напрацьовано низку психолого-педагогічних рекомендацій для викладацького складу освітніх закладів. Наголошено на необхідності профілактичної просвітницької роботи зі здобувачами освіти, правового виховання, психолого-педагогічної підтримки та застосування інноваційних освітніх методів. Підкреслено необхідність врахування сучасних викликів в освітньому процесі, зокрема впливу інформаційних технологій, дистанційного навчання та умов воєнного стану.

Ключові слова: академічна доброчесність, етичні принципи в освіті, заклади вищої освіти, здобувачі вищої освіти, академічна культура, плагіат.

Pasichnyk Nataliia Serhiyivna PhD in History, Associate Professor, Associate Professor of the Philosophical and Political Sciences Department, Bila Tserkva National Agrarian University, Bila Tserkva, tel. (097)770-98-29, <https://orcid.org/0009-0007-1694-9906>

Ponomarenko Tetiana Ihorivna PhD in Psychology, Associate Professor of the Law and Social and Behavioral Sciences Department, Bila Tserkva Economics and Management Institute of the University «Ukraine», Bila Tserkva, tel. (063)490-64-73, <https://orcid.org/0000-0003-0949-1611>

Bukhenska Maryna Serhiyivna Master of Finance, Head of the Academic Department, Bila Tserkva Institute of Economics and Management, University "Ukraine", 2nd lane 42 Heroiv Krut, Bila Tserkva, tel. (098)411-10-76, <https://orcid.org/0009-0009-3893-4216>

ACADEMIC INTEGRITY OF STUDENTS: RESULTS AND RECOMMENDATIONS

Abstract. The article is devoted to the analysis of academic integrity of higher education students, their understanding of its basic principles and components. The study provides a brief historical overview of the modern movement for the research and practice of academic integrity, provides existing definitions of the concept of «academic integrity», analyzes the causes of violations of academic integrity in the student environment, and identifies the

impact of modern realities and challenges in the field of education on the development of academic culture of students.

The empirical basis of our study is based on a survey of students of the Bila Tserkva National Agrarian University and the Bila Tserkva Institute of Economics and Management of the University of Ukraine. More than 200 students of various specialties and courses took part in the survey. The results of the survey showed a generally positive attitude of students towards academic integrity. The vast majority of respondents are familiar with the basic concepts and demonstrate a high level of awareness of the importance of completing assignments independently, respecting copyright, avoiding plagiarism, and being honest during exams.

Students mostly support educational, explanatory approaches to building integrity, preferring access to quality resources and a friendly educational environment to repressive methods of control and punishment. At the same time, the study found that a certain percentage of students have a low level of academic integrity, which requires systematic work in educational institutions to form the academic culture of students. Based on the empirical research data, a number of psychological and pedagogical recommendations for the teaching staff of educational institutions were developed. The need for preventive educational work with students, legal education, psychological and pedagogical support and the use of innovative educational methods is emphasized. The need to take into account modern challenges in the educational process, in particular the impact of information technology, distance learning and martial law, is emphasized.

Keywords: academic integrity, ethical principles in education, higher education institutions, higher education students, academic culture, plagiarism.

Постановка проблеми. Питання академічної доброчесності перебувають в центрі уваги академічних установ та закладів освіти у всьому світі, які декларують свою прихильність до фундаментальних цінностей доброчесності. Витоки сучасного руху за дослідження та практику академічної доброчесності відносять до 1992 р., коли професором Ратгерського університету (США) Доном МакКейбом було створено Міжнародний центр академічної доброчесності (ICAI). Д. МакКейбом було проведене масштабне міжінституційне дослідження, за участю 6096 студентів у 31 коледжі та університеті, результати якого засвідчували, що більшість студентів у закладах вищої освіти США регулярно шахраюють. Так виникла потреба у створенні Центру академічної доброчесності для боротьби з шахрайством, плагіатом і академічною нечесністю у вищій освіті. З того часу місія Міжнародного центру академічної доброчесності розширилася і включає в себе розповсюдження культури доброчесності в академічних спільнотах по

всьому світу. 1992 рік вважається ключовим у русі за академічну доброчесність, а Дона Маккейба вважають «батьком-засновником» у галузі академічної доброчесності.[1] За 50-річний період з 1941 р. до 1991 р. у Google Scholar було 1820 звернень до вислову «академічна доброчесність», а після публікації Маккейбом свого першого дослідження в 1992 р., до 2020 року вже було 19000 звернень до даного вислову.[2, р. 2] З того часу були проведені тисячі досліджень, написані статті, монографії, підручники, присвячені темі академічної доброчесності, яка стала міждисциплінарною галуззю досліджень, що привертає увагу педагогів, філософів, юристів, лінгвістів, психологів, соціологів та інших науковців.

У 2017 р. було засновано Європейську мережу академічної доброчесності (The European Network for Academic Integrity association (ENAI) – асоціацію, що об'єднує навчальні заклади та окремих осіб, зацікавлених у підтримці та просуванні академічної доброчесності. Асоціація має на меті організацію співпраці з дослідження та просування академічної доброчесності, забезпечення платформи для науковців та інших зацікавлених сторін для дослідження, обміну, розвитку, співпраці та доступу до ресурсів у сфері академічної доброчесності, надання спеціальних освітніх ресурсів та довідкових матеріалів, доступних для використання ширшою академічною спільнотою, організацію конференцій, семінарів та інших заходів та ін.[3]

Головні принципи академічної доброчесності були закріплені у таких документах, як Велика хартія університетів («The Magna Charta Universitatum» (1988, оновлена у 2020 р.))[4], «Фундаментальні цінності академічної доброчесності» (перше видання, розроблене та надруковане для Центру академічної доброчесності, було представлене Президентом Дюкського університету Наннерлом О. Кіохейном у 1999 р.) [5], Бухарестська Декларація етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європейському регіоні («The Bucharest Declaration concerning Ethical Values and Principles for Higher Education in the Europe Region» (2004)[6] і Керівництво для інституційних Кодексів етики в галузі вищої освіти («Guidelines for Institutional Codes of Ethics in Higher Education») (2012)[7]

Так, у Бухарестській Декларації ключовими цінностями академічної доброчесної спільноти визначені чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність та підзвітність, що мають вирішальне значення для забезпечення ефективного викладання та проведення якісних досліджень.[6] Керівництво для інституційних Кодексів етики в галузі вищої освіти наголошує, що у вищій освіті особливу увагу слід приділяти сприянню академічній доброчесності у викладанні та дослідженнях шляхом: поширення та моніторингу політики та процедур, пов'язаних з питаннями доброчесності; надання достатньої інформації, підтримки та визнання всім

членам академічної спільноти для дотримання етичної практики; забезпечення того, щоб інституційна дослідницька політика, в рамках академічної свободи, підкреслювала індивідуальну та групову відповідальність за етичне проведення досліджень; санкціонування академічних порушень.[7]

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблеми академічної доброчесності досліджувалися багатьма як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями. Так, у 2012 р. ICAI опублікував збірку статей, присвячених академічній доброчесності, куди увійшли 42 статті, які, на думку фахівців Центру, найбільше вплинули на наукові дослідження та практику. Друге видання збірки, куди увійшло вже 44 статті, з'явилося в 2022 р.[8] У 2016 р. вийшов друком «Посібник з академічної доброчесності», який поєднав в одному виданні погляди науковців з різних країн світу на різні аспекти академічної доброчесності.[9] Академічній доброчесності був присвячений спеціальний випуск *Journal of College and Character* у 2022 р., статті якого зосереджували увагу на інституційному рівні академічної доброчесності.[2]

Цифровізація освіти, нові інформаційні технології, зростання уваги ЗМІ до випадків неналежної поведінки відомих науковців зумовили зростання інтересу до академічної доброчесності та проблеми плагиату, з'являються все нові дослідження з даної теми, що свідчить про її перманентну значущість та актуальність. Так, у червні 2025 р. Європейською мережею академічної доброчесності було організовано міжнародну конференцію, основними темами якої стали етичне використання штучного інтелекту в освіті та дослідженнях, етика публікацій та безпека досліджень, індустріалізація неправомірної поведінки, впровадження ефективної політики для просування та підтримки етичних стандартів в академічному та дослідницькому середовищі, рівність та різноманітність в академічному середовищі.[10]

Серед вітчизняних науковців різні аспекти академічної доброчесності також викликають науковий інтерес.

Теоретичні підходи до поняття академічної доброчесності, її основні принципи, сучасні тенденції розвитку академічної культури в освітньому просторі досліджували Антоненко І. В., Волошин В. М., Вергелес К. М., Гришук А. Б., Кузніченко О. В., Обушенко Т. І., Смотр О.О.[11], Семенов О.М.[12], Тодорова І.[13], Шинкарук О.В.[14] та ін. Низка наукових розвідок, присвячених академічній доброчесності та запобіганню її порушенням базується на емпіричних дослідженнях, проведених у закладах вищої освіти [15; 13; 16; 17].

Поширення дистанційного навчання, інноваційних технологій, зокрема штучного інтелекту, та їх вплив на дотримання академічної

добročесності висвітлюються в працях Білик В. В., Шпильова В. О., Козинець А. О.[18], Гришко В.І., Киричук Б.С.[19], Анісімової Л. В., Андрущенко І. Г., Богату С. І., Бондаревської К. В., Бурдоносова М. А., Дроздова В. В., Ковтуненко О. О., Літвякова Е. М., Перегуди Ю. А. та ін.[11]

Отже, огляд наявної літератури з даної теми засвідчує, що питання академічної доброчесності перебувають в центрі постійної дослідницької уваги, що вказує на актуальність цієї проблематики в умовах нових викликів системі освіти як в Україні, так і за кордоном.

Мета статті – дослідження ставлення здобувачів вищої освіти до академічної доброчесності, розуміння ними її складових та принципів, опрацювання психолого-педагогічних рекомендацій для викладачів щодо розвитку академічної доброчесності студентів.

Виклад основного матеріалу. Європейська мережа академічної доброчесності (ENAI) розробила глосарій з академічної доброчесності, який складається з 212 слів. У ньому академічна доброчесність визначається як «дотримання етичних та професійних принципів, стандартів, практик та стійкої системи цінностей, яка слугує керівництвом для прийняття рішень та здійснення дій в освіті, дослідженнях та науці».[20]

В українській науковій літературі хрестоматійним стало використання ст. 42 Закону України «Про освіту» на означення сутності поняття «академічна доброчесність»: «академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень».[21] Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, посилення на джерела інформації у разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, відомостей, дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права, надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Дана стаття Закону окреслює й основні види порушень академічної доброчесності в освітньому середовищі, такі як академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, тобто надання неправдивої інформації щодо власної освітньої чи наукової діяльності, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання, вплив у будь-якій формі на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.[21]

Серед головних передумов та причин поширення академічної недоброчесності у студентському середовищі дослідники називають масовізацію вищої освіти й та її доступність широкому загалу; комерціалізацію академічного простору; глобалізацію та появу нових технологій у сфері збереження та розповсюдження інформації, зокрема автоматизованих систем для генерації текстів, зростання кількості онлайн-сервісів для виконання академічних завдань на замовлення; поширення практики списування у середній школі й перенесення подібної поведінки у сферу вищої освіти, перевантаженість як студентів, що змушує їх шукати способи спрощення виконання навчальних завдань, так і викладачів, що ускладнює ретельну перевірку студентських робіт; відсутність дружньої атмосфери й розуміння спільності мети викладачів і студентів – навчання, а не лише контроль знань; низький рівень навчальної мотивації; дистанційне навчання та збільшення частки онлайн-курсів, проблеми контролю в умовах змішаного формату навчання (все частіше зустрічаємо використання таких термінів, як «е-нечесність», «online-нечесність»), неефективність боротьби з проявами академічної недоброчесності та незацікавленість у цьому адміністративного та педагогічного персоналу закладів вищої освіти. [22, с. 225-228; 17, с. 642; 13, с. 199-200; 23, с.99-101] Окрім цього, реалії воєнного стану зумовлюють низку викликів для системи освіти, впливаючи, зокрема, й на рівень академічної культури студентства. Так, серед головних чинників впливу відзначають технічні проблеми, зокрема нестабільний інтернет-зв'язок, нерівний доступ до джерел інформації, брак часу, надзвичайні ситуації, стрес, тривожність, емоційне виснаження студентів та викладачів, зниження вимогливості викладачів та відповідальності студентів. [16, с. 146-147; 17, с. 644]

Маємо пам'ятати, що академічна доброчесність - це колективна діяльність та відповідальність як викладачів, науковців, так і здобувачів освіти, досягти академічної доброчесності індивідуально неможливо. Для дотримання академічної доброчесності та формування академічної культури важливе значення має розуміння здобувачами освіти базових понять та принципів, наявність необхідних знань з даної теми.

Результати емпіричного дослідження. Дослідження проводилось взимку 2025 року на базі Білоцерківського інституту економіки та управління Університету «Україна» та Білоцерківського національного аграрного університету. Вибірку склали 201 студент різних спеціальностей і курсів, з них 125 дівчат (62%) і 76 юнаків (38%).

Спершу ми дослідили ставлення студентів до академічної доброчесності. Так, 78% респондентів стверджували, що ознайомлені з поняттям «академічна доброчесність», 20% - чули, але не повністю розуміють сутність поняття і лише 2% не володіють такими знаннями. 75% учасників

дослідження знають про наявність кодексу академічної доброчесності у своєму закладі освіти.

На думку здобувачів вищої освіти до складових академічної доброчесності належить:

- чесність під час складання іспитів (**80,6%**), що вказує на те, що більшість респондентів вважають академічну чесність ключовим аспектом доброчесності;

- **самостійне виконання завдань та відсутність плагіату** набрали однакову кількість голосів (**70,6%**), що свідчить про високий рівень усвідомлення важливості власної роботи та оригінальності виконання завдань;

- **дотримання авторського права** також є важливим аспектом – так вважають **63,2%**.

Опитування засвідчило, що студенти добре розуміють ключові принципи академічної доброчесності, особливо наголошуючи на чесності під час іспитів, самостійному виконанні завдань й уникненні плагіату.

Щодо досвіду здобувачів освіти у порушенні принципів академічної доброчесності, то 68% з них зазначили, що не стикалися з такими порушеннями, 27% - спостерігали такі порушення у інших студентів і лише 12% зізналися у власній приналежності до числа останніх.

Разом з тим, більшість респондентів (60%) зазначили, що рідко звертаються до сторонньої допомоги, що може свідчити про прагнення студентів самостійно виконувати завдання, використовуючи лише необхідні ресурси. 24% опитаних вказали, що часто користуються такими послугами, що означає, що для значної частини студентів додаткові ресурси є важливими для виконання навчальних завдань. 12% респондентів ніколи не користуються сторонньою допомогою, що вказує на їхню високу академічну самостійність.

Найменше студентів (2%) зізналися, що постійно користуються зовнішніми ресурсами для виконання академічних завдань. Відтак, більшість студентів (60%) звертаються до сторонньої допомоги лише в окремих випадках, тоді як понад 23% роблять це регулярно. Водночас, є частина студентів (12%), які завжди працюють самостійно.

Разом з тим, 82% респондентів вважають, що чат-боти можна використовувати частково, наприклад, для генерації ідей або перевірки тексту. Це свідчить про те, що більшість студентів вдається до використання ШІ, але розуміє необхідність збереження особистого внеску в наукову роботу. 13% опитаних категорично проти використання чат-ботів у навчальних завданнях, що може бути свідченням їхньої прихильності до традиційного підходу до академічної роботи та побоювання щодо етичності або достовірності згенерованої інформації. Мала частка респондентів (2%) повністю

підтримують використання чат-ботів для написання рефератів, курсових чи дипломних робіт.

В свою чергу, 48% респондентів сповістили, що отримували інформацію на тему академічної доброчесності у вигляді лекцій чи семінарів, що свідчить про активне залучення університетів до просвіти студентів з цього питання. 42% опитаних зазначили, що їм надавали інформацію у вигляді інформаційних матеріалів (буклети, статті, інструкції або електронні ресурси). Лише 10% респондентів відповіли, що не отримували жодної інформації щодо академічної доброчесності. Це означає, що університети загалом забезпечують поширення цієї теми, хоча ще є простір для покращення.

А отже, більшість студентів (майже 90%) отримували інформацію про академічну доброчесність, але формат подання відрізняється – лекції чи семінари (47,5%) або інформаційні матеріали (42%). Це свідчить про ефективне поширення принципів доброчесності, але також може вказувати на необхідність розширення інтерактивних форматів навчання.

При цьому, 48% респондентів вважають, що забезпечення доступу до якісних навчальних матеріалів є ключовим фактором у підтримці академічної доброчесності, отже студенти цінують наявність зрозумілих і доступних ресурсів для навчання. 42% опитаних підтримують роз'яснювальні заходи (лекції, тренінги) як ефективний спосіб підвищення академічної доброчесності, що говорить про важливість освітніх ініціатив у формуванні відповідального ставлення студентів до навчання. І 10% респондентів вважають, що посилення контролю та покарань за порушення могло б ефективно сприяти академічній доброчесності.

Це порівняно невелика частка, що може свідчити про те, що студенти більше схильються до освітніх і підтримуючих заходів, а не до каральних методів.

Відтак, більшість респондентів (90%) вважають, що підтримка академічної доброчесності має ґрунтуватися на доступі до якісних матеріалів і проведенні освітніх заходів, а не на жорсткому контролі та покараннях.

Це свідчить про необхідність створення сприятливого освітнього середовища, в якому студентам буде легше дотримуватися принципів доброчесності, й зміну настанови «як не можна діяти» на настанову «як слід діяти».

Наступним кроком у дослідженні було з'ясування рівня академічних знань про принципи доброчесності за допомогою п'яти запитань, що висвітлюють її базові аспекти:

Що є порушенням академічної доброчесності?

Що таке плагіат?

Який документ регулює правила академічної доброчесності в університеті?

Яке з наведених тверджень відповідає принципам академічної доброчесності?

Як правильно оформити цитату у науковій роботі?

Так, 94% опитаних здобувачів освіти правильно вказали на порушення академічної доброчесності. 92% учасників відомо, що таке плагіат. В свою чергу, 92% знають про документ, який регулює правила академічної доброчесності в закладі освіти. 82% студентів усвідомлюють, що самостійне виконання наукових робіт відповідає принципам академічної доброчесності. І 80% здобувачів освіти знають, як правильно оформити цитату у науковій роботі. Відтак, можна зробити наступні висновки про рівень обізнаності студентів у базових аспектах академічної доброчесності. Отримані результати представлені на рисунку нижче.

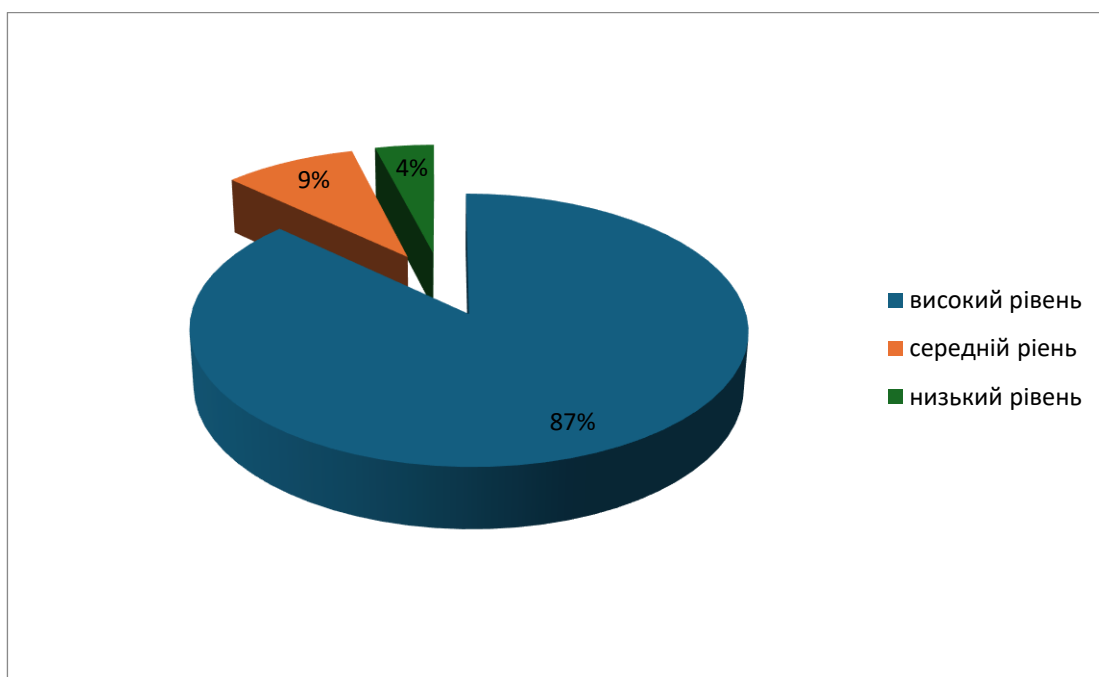

Рис. 1. Показники рівня обізнаності студентів в принципах академічної доброчесності

З діаграми видно, що 87% респондентів демонструють високий рівень академічної доброчесності – переважна більшість дотримується принципів чесності, самостійного виконання завдань, уникнення плагіату та поваги до авторських прав. 9% опитаних мають середній рівень академічної доброчесності, що може вказувати на те, що вони інколи стикаються з труднощами у дотриманні всіх принципів або допускають певні порушення. Лише 4% респондентів мають низький рівень академічної доброчесності – це невелика

частка студентів, які недостатньо обізнані щодо правил або про певні проблеми у навчальному процесі, що спонукають до недоброчесної поведінки.

Загалом, результати свідчать про високий рівень академічної доброчесності серед більшості респондентів. Проте є певна частка (13%), яка потребує додаткової уваги – це може включати освітні заходи, пояснення етичних норм або вдосконалення системи підтримки студентів, щоб уникати можливих порушень.

Таким чином, результати дослідження свідчать про загалом позитивне ставлення студентів до академічної доброчесності. Більшість опитаних демонструють високий рівень відповідальності у навчальному процесі, усвідомлюючи важливість чесного виконання завдань, дотримання авторських прав і відмови від плагіату. Однак результати також показують потребу у подальшій роботі над підвищенням рівня обізнаності, зокрема через проведення лекцій, тренінгів і надання доступу до якісних навчальних матеріалів.

З огляду на результати теоретичного та емпіричного дослідження, розроблено психолого-педагогічні рекомендації для викладачів щодо розвитку академічної доброчесності студентів.

З перших днів перебування здобувачів освіти у навчальному закладі як адміністрація, так і викладачі повинні докладати зусиль для поширення високого рівня академічної культури, провадити профілактичну роботу, спрямовану на формування у студентства відповідних моральних норм та принципів, когнітивних навичок самостійного виконання навчальних завдань, правове виховання й роз'яснення наслідків вчинення здобувачами освіти неправомірних дій.

Рекомендації для професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти:

- Проводьте роз'яснення важливості академічної доброчесності – регулярно обговорюйте зі студентами значення академічної доброчесності, її вплив на професійне майбутнє та можливі наслідки порушень;

- Під час вивчення будь-якої дисципліни формуйте культуру доброчесності через власний приклад – викладачі повинні демонструвати академічну доброчесність у своїй діяльності.

- Використовуйте інтерактивні методи навчання – впроваджуйте активні методи навчання (дискусії, кейс-методи, проектна діяльність), що сприяють розвитку критичного мислення та відповідальності за власні знання;

- Створюйте доброзичливе навчальне середовище – підтримуйте атмосферу довіри та відкритості, де студенти можуть звертатися за допомогою без страху покарання або осуду;

- Використовуйте індивідуальний підхід до здобувачів освіти, що набуває особливого значення в умовах воєнного стану, адже умови навчання й проживання студентів, рівень стресостійкості можуть сильно відрізнятися;

- Для здобувачів освіти повинне бути обґрунтоване, психологічно й фізично доступне навчальне навантаження, тому узгоджуйте обсяг навчального матеріалу та складність завдань з воєнними реаліями, погоджуйте дедлайни у виконанні завдань з можливостями студентів;

- Створюйте прозору та зрозумілу для здобувачів освіти систему оцінювання навчальних досягнень, інформуйте про неї на початку вивчення дисципліни й пояснюйте за необхідності критерії оцінювання у ході вивчення курсу, використовуйте систему заохочень самостійного виконання завдань (наприклад, додаткові бали за креативність та оригінальність виконаних робіт);

- Використовуйте сучасні цифрові інструменти – застосовуйте програми для перевірки на плагіат (Turnitin, Plagiarism Check.org, Plag. ua, Smodin, Candy-content.com, Unicheck **Free Check тощо**), а також платформи для самооцінювання та зворотного зв'язку, що допомагають студентам усвідомити рівень своїх знань.

Також варто відзначити необхідність поширення у навчальному процесі практики нульової толерантності щодо проявів академічної недоброчесності, що передбачає обов'язкове покарання усіх випадків порушень, незважаючи на особисті причини чи особливі обставини. Якщо здобувачі освіти усвідомлюватимуть, що жодні пояснення не виправдають нечесної поведінки у навчальному процесі й покарання є неминучим, це слугуватиме стимулом дотримання ними академічної доброчесності.

Висновки. Академічна доброчесність є невід'ємною складовою якісної вищої освіти, що ґрунтується на етичних принципах, прозорості, самостійності та відповідальності всіх учасників освітнього процесу. Теоретичний аналіз поняття академічної доброчесності, закріпленого як у міжнародних документах, так і у вітчизняному законодавстві, дозволяє говорити про наявність чітко окреслених стандартів і вимог, які мають слугувати орієнтиром у навчанні, викладанні та науковій діяльності.

Результати емпіричного дослідження, проведеного серед студентів двох закладів вищої освіти, засвідчили загалом позитивне ставлення молоді до академічної доброчесності. Переважна більшість респондентів обізнана з базовими поняттями, демонструє високий рівень усвідомлення важливості самостійного виконання завдань, дотримання авторського права, уникнення плагіату та чесності під час іспитів. Студенти здебільшого підтримують освітні, роз'яснювальні підходи до формування доброчесності, надаючи

перевагу доступу до якісних ресурсів та дружньому освітньому середовищу перед репресивними методами контролю та покарання.

Разом із тим, виявлено певну частку студентів, які потребують додаткової уваги з боку викладачів у сфері формування академічної культури, що зумовлює необхідність впровадження системної профілактики, правового виховання, психолого-педагогічної підтримки та застосування інноваційних освітніх методів. Важливо враховувати й сучасні виклики, зокрема вплив цифрових технологій, дистанційного навчання та умов воєнного стану, які можуть ускладнювати дотримання принципів доброчесності, але водночас створюють можливості для модернізації освітнього процесу.

Таким чином, дотримання академічної доброчесності потребує злагодженої колективної роботи – не лише нормативного регулювання, а й практичного щоденного супроводу, що включає формування відповідної культури з перших днів навчання, підвищення мотивації студентів і активну участь викладачів у створенні умов для чесного та відповідального навчання. Перспективи подальших наукових пошуків вбачаємо у дослідженні взаємозв'язку академічної доброчесності та штучного інтелекту.

Література:

1. The International Center for Academic Integrity. URL: <https://www.academicintegrity.org/aws/ICAI/pt/sp/about> (Last accessed: 02.06.2025)
2. Gallant Tricia Bertram, Rettinge David. An Introduction to 30 Years of Research on Academic Integrity. *Journal of College & Character*. 2022. Vol. 23, No. 1. doi:<https://doi.org/10.1080/2194587X.2021.2017975>
3. The European Network for Academic Integrity. URL: <https://www.academicintegrity.eu/wp/about-enai/> (Last accessed: 04.06.2025)
4. Magna Charta Universitatum. URL: <https://www.magna-charta.org/magna-charta-universitatum> (Last accessed: 02.06.2025)
5. Фундаментальні цінності академічної доброчесності: пер. з англ. / Міжнародний центр академічної доброчесності, 2019. 39 с. URL: https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Fundam.czinnosti-Akad.dobroch_.pdf (дата звернення: 10.06.2025)
6. The Bucharest Declaration concerning Ethical Values and Principles for Higher Education in the Europe Region. Bucharest, Romania, 2-5 September 2004. URL: [https://iqa.kz/images/doc/Bologna/Bucharest%20Declaration%20\(2004\).pdf](https://iqa.kz/images/doc/Bologna/Bucharest%20Declaration%20(2004).pdf) (Last accessed: 02.06.2025)
7. Guidelines for an Institutional Code of Ethics in Higher Education / The International Association of Universities. URL: https://www.iau-aiu.net/IMG/pdf/ethics_guidelines_finaldef_08.02.13.pdf (Last accessed: 03.06.2025)
8. Rettinger David A., Bertram Gallant Tricia. *Cheating Academic Integrity Lessons from 30 Years of Research*. Wiley, 2022. 256 p.
9. *Handbook of Academic Integrity* / Editor Tracey Bretag. Springer Science+Business Media Singapore, 2016. XXXV, 1097 p. <https://doi.org/10.1007/978-981-287-098-8>

10. European Conference on Ethics and Integrity in Academia 2025. 11th International Conference 16th –19th June 2025: Book of Abstracts. 310 p. / The European Network for Academic Integrity association/ URL: <https://academicintegrity.eu/conference/> (Last accessed: 25.06.2025)
11. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. 524 с.
12. Семеног О.М. Академічна культура дослідника в освітньому просторі університету : монографія. Суми: Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 282 с.
13. Тодорова І. Компоненти академічної доброчесності студентів та умови її формування. Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки. 2019. Вип. 24. С. 199-205.
14. Шинкарук О. В. Академічна доброчесність: міжнародні етичні принципи в освіті і науці. Інноваційна педагогіка : науковий журнал. 2023. Вип. 60. С. 25-29; Шинкарук О. Академічна доброчесність як складова академічної культури учасників освітнього і наукового процесу. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2023. № 4 (128). С. 338 – 347.
15. Костікова І. І., Дорожко А. О. Академічна доброчесність очима студентів: розуміння і нерозуміння. Інноваційна педагогіка. Одеса : Гельветика, 2021. № 37. С. 349–352.
16. Покотило К. М., Силкіна С. О. Академічна культура та доброчесність в освітньому процесі в умовах воєнних реалій (на прикладі архітектурного факультету Київського національного університету будівництва і архітектури). Слобожанський науковий вісник. Серія : Філологія. 2023. Вип. 3. С. 144–149.
17. Кудла М.В. Академічна доброчесність у контексті освітнього процесу закладу вищої освіти. Перспективи та інновації науки. (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2025. № 3 (49). С. 638–648.
18. Білик В. В., Шпильова В. О., Козинець А. О. Академічна чесність та її важливість у вищій освіті: вплив інноваційних технологій. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. Том 9. № 3. С. 10 – 15
19. Гришко В.І., Киричук Б.С. Академічна доброчесність і штучний інтелект: подолання викликів у освітньо-науковій діяльності України та зарубіжних держав. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2024. Серія Право. Вип. 85: частина 2. С. 305-310
20. Glossary for Academic Integrity / European Network for Academic Integrity. URL: https://www.academicintegrity.eu/wp/wp-content/uploads/2023/02/EN-Glossary_revised_final_24.02.23.pdf (Last accessed: 05.06.2025)
21. Про освіту: Закон України № 2145-VIII від 5 вересня 2017 року / Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 08.06.2025)
22. Демидчук Л. Причини та прояв дій з академічної недоброчесності в закладах освіти. Підприємництво та логістика в умовах сучасних викликів : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. [Тернопіль, 26-28 трав. 2022 р.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. С. 225-229.
23. Ульянова Г. О. Бааджи Н. П. Академічна доброчесність як основа академічного успіху. Правова позиція. 2022. № 4 (37). С. 98-103.

References:

1. The International Center for Academic Integrity. (2025) Retrieved from <https://www.academicintegrity.org/aws/ICAI/pt/sp/about>
2. Gallant, Tricia Bertram, Rettinge, David. (2022) An Introduction to 30 Years of Research on Academic Integrity. Journal of College & Character. Vol. 23, No. 1. doi:<https://doi.org/10.1080/2194587X.2021.2017975>
3. The European Network for Academic Integrity.(2025) Retrieved from <https://www.academicintegrity.eu/wp/about-enai/>
4. Magna Charta Universitatum. (2025) Retrieved from <https://www.magna-charta.org/magna-charta-universitatum>
5. Fundamentalni tsinnosti akademichnoi dobrochesnosti: per. z anh. [Fundamental Values of Academic Integrity: translated from English] (2019) / Mizhnarodnyi tsentr akademichnoi dobrochesnosti [International Center for Academic Integrity] / Retrieved from https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Fundam.czinnosti-Akad.dobroch_.pdf [in Ukrainian].
6. The Bucharest Declaration concerning Ethical Values and Principles for Higher Education in the Europe Region. (2004) Bucharest, Romania. Retrieved from [https://iqaa.kz/images/doc/Bologna/Bucharest%20Declaration%20\(2004\).pdf](https://iqaa.kz/images/doc/Bologna/Bucharest%20Declaration%20(2004).pdf)
7. Guidelines for an Institutional Code of Ethics in Higher Education (2025) / The International Association of Universities. Retrieved from https://www.iau-aiu.net/IMG/pdf/ethics_guidelines_finaldef_08.02.13.pdf
8. Rettinger, David A., Gallant, Tricia Bertram. (2022) Cheating Academic Integrity Lessons from 30 Years of Research. Wiley.
9. Bretag, Tracey. (2016) Handbook of Academic Integrity. Springer Science+ Business Media Singapore. <https://doi.org/10.1007/978-981-287-098-8>
10. European Conference on Ethics and Integrity in Academia. (2025). 11th International Conference 16th –19th June 2025: Book of Abstracts. / The European Network for Academic Integrity association/ Retrieved from <https://academicintegrity.eu/conference/>
11. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. 524 с.
12. Artiukhov, A., Vikhliaiev, M., Volk, Yu. (2023) Akademichna dobrochesnist, vidkryta nauka ta shtuchnyi intelekt: yak stvoryty dobrochesne osvitnie seredovyshe : zbirnyk ese prohramy pidvyshchennia kvalifikatsii - Academic integrity, open science and artificial intelligence: how to create a virtuous educational environment: a collection of essays of the advanced training program. Lviv – Torun : Liha-Pres. 524 p. [in Ukrainian].
13. Semenoh, O.M. (2020) Akademichna kultura doslidnyka v osvitnomu prostori universytetu [Academic culture of the researcher in the educational space of the university]. Sumy: Vydavnytstvo SumDPU imeni A. S. Makarenka. [in Ukrainian].
14. Todorova, I. (2019). Komponenty akademichnoi dobrochesnosti studentiv ta umovy yii formuvannia [Components of students' academic integrity and conditions of its formation]. Vytoky pedahohichnoi maisternosti. Seriiia : Pedahohichni nauky - The origins of pedagogical excellence. Series: Pedagogical Sciences, 24, 199-205. [in Ukrainian].
15. Shynkaruk, O. V. (2023a) Akademichna dobrochesnist: mizhnarodni etychni pryntsyipy v osviti i nautsi [Academic integrity: international ethical principles in education and science]. Innovatsiina pedahohika : naukovyi zhurnal - Innovative pedagogy: a scientific

journal, 60, 25-29; Shynkaruk, O. (2023b). Akademichna dobrochesnist yak skladova akademichnoi kultury uchashnykh osvithnoho i naukovooho protsesu [Academic integrity as a component of the academic culture of participants in the educational and scientific process]. Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii - Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies, № 4 (128), 338 – 347. [in Ukrainian].

16. Kostikova, I. I., Dorozhko, A. O. (2021) Akademichna dobrochesnist ochyma studentiv: rozuminnia i nerozuminnia [Academic integrity through the eyes of students: understanding and misunderstanding]. Innovatsiina pedahohika - Innovative pedagogy, 37, 349–352. [in Ukrainian].

17. Pokotylo, K. M., Sylkina, S. O. (2023) Akademichna kultura ta dobrochesnist v osvithnomu protsesi v umovakh voiennykh realii (na prykladi arkhitekturnoho fakultetu Kyivskoho natsionalnoho universytetu budivnytstva i arkhitektury) [Academic culture and integrity in the educational process in the context of military realities (based on the example of the Faculty of Architecture at Kyiv National University of Construction and Architecture)]. Slobozhanskyi naukovyi visnyk. Serii : Filolohiia - Slobozhanskyi Scientific Bulletin. Series: Philology, 3, 144–149 [in Ukrainian].

18. Kudla, M.V. (2025) Akademichna dobrochesnist u konteksti osvithnoho protsesu zakladu vyshchoi osvity [Academic integrity in the context of the educational process of a higher education institution]. Perspektyvy ta innovatsii nauky (Seriiia «Pedahohika», Seriiia «Psykholohiia», Seriiia «Medytsyna») - Prospects and Innovations of Science (Series «Pedagogy», Series «Psychology», Series «Medicine»), 3 (49), 638–648 [in Ukrainian].

19. Bilyk, V. V., Shpylova, V. O., Kozynets, A. O. (2024) Akademichna chesnist ta yii vazhlyvist u vyshchii osviti: vplyv innovatsiinykh tekhnolohii [Academic honesty and its importance in higher education: the impact of innovative technologies]. Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky - Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology, Vol. 9. No. 3, 10 – 15 [in Ukrainian].

20. Hryshko, V.I., Kyrychuk, B.S. (2024) Akademichna dobrochesnist i shtuchnyi intelekt: podolannia vyklykiv u osvithno-naukovii diialnosti Ukrainy ta zarubizhnykh derzhav [Academic Integrity and Artificial Intelligence: Overcoming Challenges in the Educational and Scientific Activities of Ukraine and Foreign Countries]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Seriiia Pravo - Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series Law, 85.2, 305-310 [in Ukrainian].

21. Glossary for Academic Integrity (2025) / European Network for Academic Integrity. Retrieved from https://www.academicintegrity.eu/wp-content/uploads/2023/02/EN-Glossary_revised_final_24.02.23.pdf

22. Pro osvitu: Zakon Ukrainy № 2145-VIII vid 5 veresnia 2017 roku [On education: Law of Ukraine No. 2145-VIII of September 5, 2017]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].

23. Demydchuk, L. (2022) Prychyny ta proiav dii z akademichnoi nedobrochesnosti v zakladakh osvity [Causes and manifestation of actions on academic dishonesty in educational institutions]. Pidpriemnytstvo ta lohistyka v umovakh suchasnykh vyklykiv Entrepreneurship and logistics in the context of modern challenges: Proceedings of the II Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (pp. 225-229). Ternopil: ZUNU. [in Ukrainian].

24. Ulianova, H. O. Baadzy, N. P. (2022). Akademichna dobrochesnist yak osnova akademichnoho uspiyku [Academic integrity as a basis for academic success]. Pravova pozytsiia - Legal position, 4 (37), 98-103. [in Ukrainian].